

Celostátní přehlídka
amatérského činoherního
a hudebního divadla

ZPRAVODAJ

1. 7. 2025

Nepokoušejte se dělat přestavby potmě

*Rozhovor s osvětlovačem a lektorem semináře
Světelný design Martinem Špetlíkem*

Můžeš mi osvětlit, jaká byla cesta Martina Špetlíka k profesi osvětlovače či světelného designéra?

Byl jsem vždycky plachým chlapcem a moji rodiče si mysleli, že povede k pozitivním změnám mé osobnosti, když mě nechají připojit se k ochotnickému divadelnímu spolku v Turnově. To mi bylo asi dvanáct. Velmi záhy se ukázalo, že herecký talent není něco, co bych měl. Rozhodně jsem nebyl talentovaným dětským hercem, a proto jsem se rozhodl přemístit na opačnou stranu reflektorů. Když mi bylo asi 14, dělat osvětlovače znamenalo sedět v kabině, která vypadala jako řídící centrála leteckého provozu. Pro čtrnáctiletého chlapce, který si ještě hrál s autíčky, to byla absolutně geniální věc. Amatérské divadlo mi přišlo jako dobrá zábava, i když jsem o tom moc nevěděl. V těch čtrnácti letech přišel starší kamarád, tehdy osvětlovač Dejvického divadla, a ukázal mi, jak se to dělá. Z toho jsem těžil následujících osm let v amatérském divadle, ale nikdy jsem to moc nebral vážně. Během studií na vysoké škole jsem si sehnal brigádu jako štychař, operátor sledovacího reflektoru na jednom muzikálu.

Ručně jsi reflektorem sledoval hvězdy?

Ano, to se dělá ručně ještě dodnes, protože přístroje v tomhle nejsou nikdy spolehlivé. Už to je trochu vyřešené, ale nefunguje to nikdy tak dobře. A pokud to funguje dobře, tak to není ve finančních možnostech běžného českého divadla. Dodnes se to dělá ručně a jde to nejlíp.

A kam vedla tvá další cesta?

Z mladické nerozvážnosti jsem opustil studia architektury a úplně náhodou jsem potkal toho člověka, co mi v těch čtrnácti letech ukázal základy. Ten si mě vůbec nepamatoval, ale jako náhodnému opilci mi řekl, že potřebuje pomoc v Dejvickém divadle se světly a ať se po skončení prázdnin ozvu. A pak už to nějak jelo.

Takže jsi příklad toho, že z amatérského divadla se do profesionálního dá dostat nejen herecky, režijně, ale i přes technické profese.

Rozhodně.

Jsi samouk? Nebo se tahle profese někde učí?

Ve světě se světelný design učí už přes půl století, ale v Česku si divadelní školy teprve pomalu uvědomují, že 21. století už je tady. Jenom v Brně na JAMU se moji přátelé pokoušeli rozjet magisterský program světelného

ného designu. Úplně to nakonec nedopadlo. Teď se pokouší otevřít ten obor na DAMU. Jinak donedávna studenti scénografie dostali pár přednášek od jednoho inženýra, který jim vysvětlil rozdíly mezi parabolickou a kondenzovanou optikou, a to bylo přibližně všechno. Nikoho to moc nezajímalo a všichni se to učili až v provozu, ideálně od zkušenějších osvětlovačů, kterých také mnoho nebylo.

Co všechno už máš v profesionálním divadle za sebou?

Začal jsem v Dejvickém divadle v roce 2003 jako pomocný osvětlovač. Osvítil jsem pět šest představení do měsíce, protože tam byli jen dva a byla to práce pro dva a půl člověka. Sháněl jsem nějakou stálější práci a Švandovo divadlo hledalo osvětlovače na plný úvazek. Pro nedostatek nadšenců na trhu mě tam ukecali, že budu dělat šéfa osvětlovačů. Bylo mi 22 a měl jsem půlroční profesní zkušenost. Z nějakého důvodu mi přišlo, že to bude legrace. Ta to ale úplně nebyla, ale naštěstí, než přišli na to, že neumím nic, jsem se stačil naučit nějaké věci. Po necelých třech letech jsem se rozhodl odejít a přešel jsem k nezávislému divadlu, protože svítit činohru kolem dokola nebylo pro mě v tom věku dostatečně kreativní. Chtěl jsem se světly vyvádět větší věci a standardní činohra to neumožňovala. Začal jsem pracovat s Teatrem Novogo Fronta, Divadlem Continuo, divadelní skupinou Krepsko. S Petrem Boháčem a Miřenkou Čechovou jsme založili Spitfire Company. S některými skupinami jsem pracoval jednou, s některými jsem strávil deset let.

Rozhovor pokračuje na straně 12...

Nejkrásnější sny jsou létací a zamilované

Rozhovor s režisérem Janem Říhou

Jaké sny máte nejraději? O čem se vám nejraději zdá?

Na snech je nejhezčí to, že člověk nemůže naplánovat, o čem se mu bude zdát. To překvapení je na nich to nejkrásnější. Nejkrásnější sny jsou létací a zamilované, ale často jsou i padací, ty už nejsou tak hezké. Jsou i děsivé.

Jak jste objevil tento text původně rozhlasové hry? Úplně náhodou v knihovně před asi deseti lety.

A čím vás zaujal?

Tím, že je napsaný úplně jinak než většina současných divadelních her. Jazyk je archaický, přitom je to moderní hra z roku 1992. Líbilo se mi to, byl to chytrý napsaný text na úžasný námět. To je věc, která se nenechává ležet.

Museli jste soubor přesvědčit o inscenování Snu?

Ani ne, Soubor je veliký, takže se mi přihlásili ti, kdo chtěli hrát. Vzal jsem pár scénářů a donesl je předsedovi souboru Ondřeji Buchtovi, který dneska hrál Hynka. Donesl jsem mu texty, ať si vybere, který se mu líbí nejvíc. Nejvíc se mu líbil právě Sen. V době covidu, kdy jsme nemohli chodit ven, jsme byli doma a studovali. A posléze začali zkoušet.

Jaký byl proces zkoušení?

Text není jednoduchý, takže se zkouší tak, že významy se musí hledat a chápat a pak přenášet na jeviště a z jeviště na diváky. Je to složitější proces, ale o to zábavnější, protože to není tuctová hra nebo prvoplánová komedie. I když je to svým způsobem legrace, téma je děsivé a šílené.

Vím, že Sen inscenovalo dosud jen Hadivadlo. Vy jste tedy druzí?

V Brně to režíroval Břetislav Rychlík. Od té doby se to hrálo ještě jednou, a to v úpravě Přemysla Ruta, který si to upravil pro tři postavy. Tuto verzi udělal úspornější a daleko poetičtější. Viděl jsem ale jen ukázky, celou hru jsem neviděl.

A přímo s Přemyslem Rutem jste byl v kontaktu, když jste tu hru dělal?

Když jsem to objevil před 10 lety, zastupoval ho Aura-Pont, ale teď už se zastupuje sám, takže jsem si s ním dopisoval. Nějaké věci mi dovysvětlil a potvrdil.

Jaká s ním byla komunikace?

Výborná, protože je takový, jak je text hry, a to mi vyhovuje. Skromný člověk, který Sen označuje za nepovedenou prvotinu. Je to příjemný, chytrý člověk, se kterým se dobře diskutuje i na dálku.

Neodrazoval vás od inscenování?

Ne, říkal, že bude rád, když to vytáhneme a oprášíme.

A už vaši inscenaci viděl?

Psal jsem mu mail, že tady budeme hrát, ale asi tady nebyl. Je to sem přece jen z Prahy blíž než do vesnice někam za Brno. Takže zatím naši inscenaci neviděl.

Čím je charakteristická dramaturgie Divadla Stodola? Sen je úkok stranou, protože se soubor hodně zaměřuje na muzikály a hudební komedie. Většina členů dobře zpívá a tančí, takže se dělají muzikálové věci.

Martin Rumler

Jak snové bijem o mříže...

Divadlo Stodola ze Sivic obohatilo program letošního Divadelního pikniku o velice svérázný text Přemysla Ruta z roku 1992. Sen napsal autor původně pro rozhlas. Teprve později se jej ujala divadelní dramaturgie, nejprve v brněnském HaDivadle a později v pražské Komorní činohře – tam v úpravě pro tři herce a v režii autora. Jde o jevištní anekdotu volně zpracovávající motiv z díla V. K. Klicpery a s ním téma dílem záměrného a dílem netušeného prolínání snu s realitou. Podle anotace k inscenaci má jít o syntézu krváku a psychoanalýzy, která je stejně zábavná jako provokující. Domnívám se, že autorům jde především o hru s divákem. Čí sen zrovna sledujete, milí diváci? Víte to? Máte alespoň tušení? Tak se dívejte. Jde prostě o hru s fabulací – co je a co není realita, co je sen a o čem tvrdíme, že je to sen. Který sen se nám jen zdá a který žijeme? Jaký život žijeme doopravdy a jaký jsme si vysnili? Jaká je pravda o našem životě a jaká je bájevitá lživost o našem životě?

Konstrukce dějové zápletky v kostce: místní kráska si mnoho let tajně dopisuje s uvězněným vrahem a vysnila si v něm toho jediného opravdového chlapáka, který je schopen z lásky i zabít. To jí ovšem nebrání v tom, aby současně koketovala s plavčíkem místní plovárny, na kterou s sebou vždy bere jako garde svou ošklivější kamarádku Jiřinu, aby sama svou krásou lépe vynikla. Krásčina matka usoudí, že je plavčík skvělá partie (což zdůvodní kulometnou palbou genderově stereotypních poznámek ve stylu „jsi aspoň hezká, když ne chytrá“, „měla bys být vděčná, že požádal o tvou ruku, je to hotový zázrak“...) a zorganizuje zasnubní oběd. A na tom se nečekaně objeví – světe div se – vrah a korespondenční milenec v jedné osobě, protože byl zrovna propuštěn z vězení za dobré chování. Co teď ale s plavčíkem? Musíme Hynka přesvědčit, že se mu to celé jenom jen zdálo...

V představení, které jsme mohli vidět na Divadelním pikniku, bylo velmi těžké získat dějovou orientaci. Jako by chyběla struktura snu, a tedy jeho vztah ke skutečnosti. Co by fungovalo v próze, na jevišti v dramatických situacích selhává. Proč? Protože páteční motiv snu, ve kterém je možné cokoli, je v příkrém rozporu s potřebou dramatu mít přísnou kauzální souvislost mezi jednotlivými dramatickými situacemi, motivy a motivacemi postav. Motiv snu, jak je s ním ve stejnojmenné hře nakládáno, dává hodně prostoru náhodě a nahodilosti. Sen je tu, řekl bych, nejen dějovým motivem, ale současně autorským alibi pro nedostatečně či nepřehledně zmotivované jednání.

Režie Jana Říhy dobře vede typově vhodně obsazené herce pralesem mnohomluvného textu hry od pointy k pointě, zejména v rámci jednotlivých scén. Jako celek inscenace zůstává v prostřídávání reality se snem poněkud nepřehledná. A to i přes to, že inscenátoři pracují se surrealistickými prvky jako jsou velikostí naddimenzované pantofle a další.

Míra podpory genderových stereotypů v Rutově textu je pro mě místy nesnesitelná, protože nepůsobí jako dobově zdůvodnitelná ozvěna 19. století, ale spíše jako vliv trendů z estrádního humoru devadesátých let. Tomu jde místy naproti i režie.

Naopak velkou devizou inscenace je scénografie Ondřeje Buchty. Scéna je vysoce estetizovaná a evokuje v nás vzdušnost starosvětské plovárny, venkovního nábytku. Je snadno proměnlivá do různých prostředí bez složitých přestaveb – v tom nejlepší smyslu multifunkční. Myslím, že z kraje devadesátých let text Přemysla Ruta neprávem poněkud zapadl, kromě jiného má krásný jazyk. Na druhou stranu se domnívám, že od té doby zestárl až přespříliš. Soubor svádí boj lidských snů s mřížemi všední reality ovšem odhodlaně.

Luděk Horký

Úplně první reflexe je, že jsem se dokázal bavit humorem, který nebyl předvídatelný.

Jakub z Mezouně

Doufám, že už to bylo dávno promyšlené.

Jiřina z Mostu

Nebyl to sen, byl to sen. Trochu jsem bojoval se svým snem, protože tam byl hrozně vydýchaný vzduch. Ale pak jsem pochopil, že to začíná být zajímavé. Trochu jsem se probral, když se začalo dít to snové. Ze začátku jsem vůbec nevěděl, co se děje a bojoval jsem s myšlenkou, jestli to nezůstalo jen v té rozhlasové hře. Ale pak na jednu se začaly dít ty bláznivé sny, tak to bylo zajímavější. A teď jsem hrozně zmatený.

Tomáš z Prahy

Moc se to nepovedlo. Byl to zmatek, bylo to utahané. Za půl hodiny mohlo být hotovo.

Martin z Prahy

Nějak se jim to rozsypalo a nebylo to jen neskutečným množstvím překů. Vyšlo to do prázdna. Moc jim text nepomohl, nepatří evidentně k nejlepším.

Karel z Vršovic

Všechno zlé je skutečné

Rozhovor s režiséry Jakubem Heřmánkem a Lukášem Křížkem

Dva režiséři u inscenace, to zní jako špatný nápad. A u téhle inscenace snad ještě o trochu víc. Jak jste to zvládli?

Jakub: My jsme s Lukášem byli naladěni na podobnou notu. Tím, že jsme si už u výběru textu procházeli nějakým laděním, strávili jsme dost času rešeršemi, načítáním, bavením se o tom, byli jsme pak dost sladění. Pokud jsme se někde neshodovali, v zájmu posunu jsme byli oba ochotní přistupovat na kompromisy. Věděli jsme, že kdybychom se zasekli my, zasekne se celý soubor.

Lukáš: Přirozeně se nám vybudoval systém, kdy když se jeden cítil být víc režisérem, druhý ustoupil do pozice dramaturga a hlídal to, a když se režisér cítil nejistý, vystoupil ten druhý a převzal to. Takhle jsme si to průběžně podávali. Já jsem byl asi v dramaturgii o něco jistější než Kuba a snažil jsem se mu dávat větší režijní prostor, ale už při výběru titulu jsme se shodli, že kdybych byl dramaturg, moc bych mu do toho kecal.

Co vedlo k výběru textu?

Jakub: Když jsem už před lety uvažoval nad režii, tohle byl jeden z textů, který mi v balíku přišel z Dilie. Poprvé jsem ho četl někdy v roce 2019 a psal jsem své ženě: Je to dobrý, zajímavý, ale hrát to nebudeme. Ale od té doby mi ten text visel v hlavě, několikrát jsem se k němu vrátil a o pět let později byla pořád ve výběru. Přitažlivost zkrátka trvala už moc dlouho. Po několika kolech, kdy jsem Lukášovi Pomonu nenápadně předhazoval, si k ní taky našel cestu, i když jeho první reakce byla podobná jako moje.

V čem text zvítězil nad ostatními?

Lukáš: Pro mě konkrétně formou. Text kromě toho, že je v základu zajímavý, nese aktuální témata, nahlíží věci jinak, skrze fikci, fantasy, RPG nahlížíme něco, co se ve skutečném světě děje a roviny se stírají. Lákalo mě, že jako soubor nás to zase někam posune, že budeme dělat něco

jiného v hereckém i tvůrčím přístupu. Celé to zase bude vyžadovat úplně jiné prostředky, než na které jsme zvyklí. To je podle mě zdravá výzva. Dělat texty, které jsou dobré a zajímavé, protože to není jenom o tom, že je potřeba něco scénicky vyřešit, ale fakt jsme nuceni se tím trápit a zabývat. Přehazovali jsme pořadí scén, řešili timeline příběhu, museli jsme si látku opravdu rozpitvat. Víme, že to má velká divácká úskalí a že my si to ještě zkomplikujeme svými odkazy a easter eggs. S tím počítáme, ale nás to teď zajímá a chceme se s tím popasovat.

Jde tedy o realitu nebo nejde?

Lukáš: Je tady reálná linka, protože Pomona je odkaz na skutečný ostrov v Manchesteru. V programu máme QR kódy, máme k tomu doplňkové texty, které jsou strašně zajímavé. Je zde nějaká realita, místo, kde se obchoduje s bílým masem. Všechno to ošklivé, zlé, co ve hře je, je skutečné. Do toho je přimíchaná linka RPG, Charlieho, který spadá do obou světů a paralelně s tím začne vyprávět, co se děje v realitě. Autor pak neříká, co je co. Příběh je o tom, že Ollie hledá svoji sestru, to je ta první, která jede v autě. Pak sledujeme druhou Ollie-dvojče, jak se dostala do maléru, do Pomony. Jak se to vypráví chvíli reálně a chvíli herně, mělo by na konci dojít k tomu, že jedna z dívek se vzbudila na posteli, utekla z nemocnice a v tu chvíli se tam objevuje její sestra – dvojče a vymění se. Tím se uzavírá motiv smyčky. Cthulhu je symbolem jednak fantasy a celého jeho světa, zároveň je to všemocné zlo, které nad námi vytváří hrozbu. Ollie hledá svoji sestru, ale osudovost smyčky je v tom, že když ji najde, prohodí se a všechno začíná nanovo.

Co vás motivuje, vzít si něco takhle hnusného a dlouhodobě se tím kolektivně zabývat?

Jakub: Je to asi trochu sadomasochismus. Důležité je v tom je to, že jsou to drsné věci, ale že se opravdu dějí. Že to není vymyšlené zlo, schválně napsané tak, aby bylo do nejhnusnější, nejzlejší. Není to svět dystopický,

Tady mi něco nehraje!

Divadlo RADAR z Prahy, resp. jeho sekce NAČERNO si pro svou inscenaci zvolilo text hry *Pomona* výrazného britského dramatika své generace Alistaira McDowalla.

Autor je u nás momentálně znám především prostřednictvím čerstvě uvedené inscenace textu jeho předcházející hry *Kapitán Skvělouš*, která je 75 minutovým soubojem jediného, bezesporu vynikajícího herce, Karla Rodena s předlohou autora. Jde o příběh otce superhrdiny s pop-kulturními prvky a motivy, na němž závisí nejen osud jeho rodiny, ale i osud celého světa.

Inscenační praxe textu *Pomony*, kterou jsem si dohledával, ať už produkčně vznikla v Anglii nebo například v Austrálii se, co se týká žánrovém uchopení, pohybuje od squat fantasy, přes temný thriller až po sci-fi horor. Text to zřejmě umožňuje a to ze dvou možných důvodů. Buď je tak geniálně mnohohrstevnatý ... a nebo rozklíženě rozevřený, že se není schopen jakémukoliv žánrovému uchopení vzepřít. Ať už je tomu jakkoliv, myslím, že zcela zásadní je koncepční režijské-scénografické řešení. Nastavení jasných pravidel, ve kterých se bude divák vizuálně pohybovat. Je rozdíl, zda se celá hra odehrává ve squatu nebo v dětském pokoji přerostlého teenagera, na ulici, v hale herního vývojového centra nebo v nemocničním pokoji jednotky intenzivní péče. Bez ohledu na přání autora je třeba odehrát prostřednictvím jeho textu své vidění příběhu jeho postav.

V inscenaci „Načerna“ mi připadá prostředí příliš mnohoznačně obecné a nekonkrétní, že ani neumožňuje jasně vedené jednání herců v situacích, kterých je tam díkybohu požehnaně. Myslím si, že výtvarně zvolená obecná postapokalyptičnost inscenaci příliš nepomáhá. Nápad s použitím ledkových trubic je fajn ... ale nepracuje se s ním koncepčně a významotvorně. Jak by bylo obrazivé je používat jako vizuální obraz městské aglomerace nebo hadic, jimiž proudí tekutina při odběru orgánů nebo transplantaci plodu do těla ženy. Jde pouze o propojení situace textu se scénografickými prvky. Myslím, že hercům by v inscenaci prospělo více rekvizit, které by ovšem měly být bazálně spojené s konkrétně zvoleným prostředím. Tam, kde je autor konkrétní a přesně ví, co chce sdělit, byť na základě nápodoby nějakého pop-kulturního fenoménu, fungují situace i v dialogích svěže a autenticky viz. sekuriťáci, kteří jako by vypadli z PULP FICTION a umožňují rozehrát příběh minimálně jednoho z nich.

Motto: „Svět kolem nich se začne rozpadat“ je přece metaforou. Svět se nezastavil, funguje dál. Rozpadá se něco v nich, v jejich vztazích a vazbách, jak osobních tak i obchodních. Ale dokud si můžete koupit pořádnou porci Chicken McNuggets, tak svět přece funguje! Ne pro všechny, ale všichni přece nejedí Chicken McNuggets.

Myslím, že inscenátoři se nechali příliš uchvátit světem velkých témat a globálním pop-kulturní tmářstvím, které ale začínají u individuálních příběhů sekuriťáků, holek co nemůžou najít svojí sestru nebo převozníka, který si myslí, že mu patří celý svět. Pojdme na jevišti nejdříve stvořit skutečný reálný svět, právě proto, abychom pak třeba mohli zpochybnit jeho existenci. Jinak se nikdy nemůžete stát divadelními superhrdiny. Tak to funguje a tak to je!

A tak si kladu po výše uvedeném fatální otázku, zda jsme byli jako diváci součástí a svědky jakési promyšlené „velké hry“ ... a nebo to byla už od autora i inscenátorů celé jen taková „pop-kulturní nóbl cochcárna“?! Asi bude odpověď zúčastněných značně individuální. A si to poznáte na konci představení na tom, zda se vám podaří v hlavě poskládat onu pomyslnou Rubikovu kostku. Hlavo!lam, která má jasně daná pravidla a vždy stejný počet stran. Díky za inscenaci!

Jaromír Hruška

je to svět, který dnes existuje, jen je zobrazen v jeho nejhorší podobě. Věta, že všechno zlé je skutečné, to vystihuje. Upřímně i ta drsnost mě na textu fascinovala, už z dramaturgického hlediska, protože takové věci se většinou nedělají. Když na začátku lidem přejeme zážitek, neznamená to, že musí být příjemný. Lukáš: Autor to skrze fantasy zvelebí, ale téma to je. Téma zla ve světě přepychu hnusných šedivých zaneonovaných a zareklamovaných měst, kdy támhle v díře je někdo schopen dělat takové věci. Řešili jsme to už u Probouzení jara, že jsme v jednadvacátém století a pořád některé věci nemáme pokryté.

Petra Slížková

JEDNOHUBKY

Jo, mně se to moc líbilo. Moc hezká hra.

Marek, Praha

Bylo to pro mě moc surové, nemám ráda takováhle témata. Asi bych na to podruhé nešla.

Helena, Libice

Vezeme maso pro doktora Jacksona. Americký film Kandidáti existence.

Radek, Mladá Boleslav

Já nevím no, asi si to ještě budu nějakou dobu skládat dohromady. Přijde mi, že kdyby to byl film nebo kdyby to dokázalo mít filmový střih, tak by to mělo skvělé tempo. Ale vždycky ta pauza mezi tou představou, ta byla podle mě vražedná.

Lukáš, Praha

Mně ne prosím, já to ještě emocionálně zpracovávám. Potřebuju víc času.

Bylo to psycho brutální. Tohle už víckrát nechci vidět.

Bylo to zajímavý a trochu děsivý. Spíš hodně. Aspoň pro mě.

Jako líbilo, asi jo. V některých ohledech jsem byla trochu zmatená, takže jsem se chytla asi až na konci. Herci byli skvělí a bylo to moc povedené. Zajímavé téma.

Welzl je pro nás regionální téma

Rozhovor s režisérkou Vladimírou Mandákovou

Hráli jste v netradičním rozložení, doslova jste rozdělili divadlo na dvě poloviny. Co je důvodem?

My jsme chtěli naznačit to Welzlovo putování, mělo to znázornit délku jeho cesty. Běžně hrajeme na našem plochem, rovném sále, takže jsme si vyrobili vyvýšené praktikáblý, aby na nás bylo vidět. Tady je bohužel ten prostor jiný a my jsme ho museli obsáhnout. Běžně nehrajeme na jevišti na kukátko. Diváci většinou sedí těsně pod scénou, máme s nimi kontakt na metr, ne jako tady. Ale poradili jsme si i s tímhle prostorem.

Technici říkali, že jste první soubor, který přijel do Mostu a říkal, že se sem nevejde.

Zaskočilo nás, jak je to tu monumentální. Ale museli jsme se porovnat ještě s elevací na jevišti, která byla pro předchozí představení. Obě scény se trochu dotýkaly, ale nakonec to myslím si dopadlo dobře. Musím říct, že nám hrozně pomohli místní technici. Jsou hrozně ochotní a šikovní.

Co vás vedlo k výběru hry?

Welzl je pro nás regionální téma. Je to zábřežský rodák, město ho hodně propaguje, má expozici v muzeu, ve městě má svou trasu se zastaveními na místech, která se vztahují k jeho životu. Pro nás to proto byla taková výzva zpracovat regionální téma. Text je z Divadla na provázku, je to úprava Miloše Pospíšila ze sedmdesátých let. Tuhle úpravu nám doporučil náš divadelní kamarád z Lanškrouna Honza Střecha, který nám text předal už před lety s tím, že by to pro nás mohlo být dobré. A už nějak nazrála doba k jeho zpracování.

Upravovali jste text hodně?

Něco jsme proškrtávali, některé obrazy jsme úplně

vynechali, zaměřili jsme se spíš na obrazy, které se vztahují k našemu regionu. Jinak jsme se textu myslím docela drželi.

Co je pro vás tématem hry?

Pro mě je Welzl rozporuplná postava. On není jednoznačný hrdina, není černobílý. I v Zábřeze je vnímán některými lidmi kontroverzně. Byl to člověk, který vyrazil do světa a když se potom vrátil, nic z toho, co povídal, vlastně nebylo doložitelné. Doteď nevíme, jestli to byl jen takový pábitel, jestli si vymýšlel věci, nebo jestli se všechno to, co navyprávěl, opravdu stalo. Takže možná poselství hry je v tom, že svět není černobílý a hrdinové nejsou jednoznační kladní hrdinové.

Petra Slížková

Sousedské divadlo se Strýčkem Eskymákem

Jan Eskymo Welzl je osobnost vysoce inspirativní. Do české (nejen dramatické) literatury vstoupil významně jak jako autor, tak jako postava. Jeho osud je krajně bizarní a nejiný přívlastek lze najít pro řadu jeho otisků v české kultuře, nakonec včetně inscenace Velký vandr od divadelního souboru Václav z Václavova.

Welzl své zážitky vylíčil v knize Třicet let na zlatém severu. Byl to člověk s nezníitelně pozitivním přístupem k životu, s povahou optimisty. Proslavil se pod mnoha jmény, za všechny: Eskymo Welzl, Strýček Eskymák nebo Ten, co sežral medvěda. Jeho životní příběh bývá rekonstruován pouze z toho, co o sobě sám navykládal, a to s odstupem několika desetiletí. Kniha Třicet let na zlatém severu dobyla svět už ve 30. letech minulého století. Malá potíž je v tom, že Welzl ji vlastně nenapsal. Vzniklo dokonce podezření, že žádný Welzl neexistuje, že autorem výstředního cestopisu je ve skutečnosti Karel Čapek, protože napsal předmluvu k zahraničnímu vydání. Už uprostřed své celoživotní cestovatelské expedice Welzl pochopil, že jeho vlastní příběh je deviza a že se dá dobře prodat. Kdykoli byl bez peněz, spojil se s novináři nebo se o to alespoň pokusil. Poprvé to bylo v Hamburku, kde se přes československý konzulát spojil se spisovatelem a redaktorem brněnských Lidových novin Rudolfem Těsnohlídkem, který na základě jeho nesouvislých dopisů po značném úsilí napsal knihu Eskymo Welzl. Honorář Welzlovi umožnil vydat se znovu na sever, aniž navštívil starou vlast. A tak to bylo pořád dokola. V listopadu 1928 jej dokonce přijal prezident Masaryk. Welzl se tou dobou znovu obrátil na Lidové noviny, Rudolf Těsnohlídek však už nežil. Nejprve tedy nově spolupracoval s bohemistou Pavlem Eisnerem, který na něj neměl trpělivost, a tak se ho následně ujali mladí a ochotní redaktori Bedřich Golombek a Edvard Valenta. Knihy, které oba novináři napsali podle Welzlova stenograficky zachyceného vyprávění, měly velký čtenářský úspěch a byly hojně překládány. Poslední Welzlův dopis přišel do Československa v září 1931. Potom jako by se po něm slehla země.

Už kanadský polární badatel islandského původu Vilhjalmur Stefansson našel v materiálech nadiktovaných Welzlem řadu nesrovnalostí s realitou. Například Novosibiřské ostrovy byly podle jeho tvrzení v době Welzlova pobytu zcela neobydlené a Inuité na nich nežili nikdy. Nejde o věrného svědka historie. Jde o muže, který se stal inspirací. Welzlův život inspiroval Zdeňka Svěráka a Ladislava Smoljaka k vytvoření postavy Járy Cimrmana. Divadelní režisér Miroslav Krobot napsal o Welzlovi v roce 1997 pro pražské divadlo ABC (tehdy vedené Milanem Schejbalem) vtipnou a poetickou divadelní hru Ten, co sežral medvěda. Knihy podepsané Welzlem vycházejí dodnes. V roce 2010 vznikla divadelní hra Eskymo je Welzl od Martina Franitšáka. Welzlův život má mnoho zpracování, většina z nich pracuje s hravostí a groteskní nadsázkou.

A nyní k inscenaci. Oceňuji především dramaturgickou volbu, a to hned v několika rovinách. Zaprvé je to volba lokálního tématu. Václavov je dnes součástí Zábřehu na Moravě, tedy Welzlova rodiště. Zadruhé jde o úctyhodný pokus nesahat po ničem již existujícím, ale vytvořit vlastní autorský text šitý na míru souboru a konkrétní inscenace. A do třetice všeho dobrého jde o chytrou volbu látky, která se svou pábitelskou podstatou a příznakem neučesaností do dramaturgie souboru a k jeho poetice zkrátka hodí.

Recenze pokračuje na straně 8...

Já si myslím, že to bylo strašně upřímné představení. Bylo vidět radost, bylo vidět upřímnost, byla vidět taková ta bodrost. Moc hezký.

Martina, Praha

Nádherná Cimrmanovina.

Zbyšek, Most

Moc hezký, moc krásný. My jsme trošku špioni, nejsme úplně nezaujatí, protože v pátek jsme měli u nás na vsi premiéru stejné hry. My jsme tedy více krátili, na nás byl původní text moc dlouhý. I samotná Husa na provázku vyškrtala spoustu kapitol taky a oni vlastně zanechali všechny. Občas za mě tomu někdy padal řetěz. Klobouk dolů nad hudební stránkou, že zazpívali písničky, které jsou supertěžké. Welzl úžasný, vyprávěl taky. Moc pěkné představení.

Skupinka z Hlinné

Pro mě dneska nejpochoptitelnější představení, takže jsem vlastně spokojená. Mně se to vlastně moc líbilo. Nemusela jsem o tom moc přemýšlet, všemu jsem rozuměla a bylo to odehráno s láskou. Takže já teď jdu do hajan a jsem spokojená.

Simona, Bělá

Je spousta objektivních důvodů, proč by se mi to líbit nemělo, ale já jsem si to nějakým bizarním způsobem celé užíval.

Radek, Praha

Zpracováním jde o ukázkový příklad sousedského divadla. Tedy divadla které sice usiluje o určitý estetický klíč, nicméně stejně důležitá je pro něj komunitní podstata divadelních představení, která místní ochotníci hrají místním divákům na místní téma. Inscenace má celou řadu dětských nemocí – především působí nedozkoušeně. V některých písničkách někteří herci neovládají texty a jiní se to s dojemnou neohrabaností snaží zakrýt. Na poměry souboru je projekt vlastně rozsáhlý a ambiciózní, jde o velké plátno. Společná režie Josefa Königa a Vladimíry Mandákové využívá principy epického divadla jako je vypravěč nebo průběžný komentář tří sudíček – ten se ovšem brzy smrskne (bohužel!) na pouhé oznamování času a místa děje. Po výtvarné stránce má inscenace poetiku oscilující mezi chudým, ale vkusným fundusovým divadlem (vousy na gumičkách, masky, kožichy, celotělové plavky nebo podvlíkačky, perpetuum mobile) a už méně vkusnou školní akademií (boratky, suspensory a další spíše karnevalové prvky). Silnou stránkou inscenace je obsazení titulního hrdiny, kterého hraje Martin Juránek s patřičnou houževnatostí, skvěle posazeným hlasem a hravým využíváním dialektu. Na jednu stranu se sebeironickou nadsázkou a na stranu druhou se srdcem na dlani. Skvěle mu sekunduje vypravěč v podání Ctirada Bartoně a ve sboru vyniká svými naplno odváděnými miniaturami zejména Jiří Matějček (obdivuji jeho skok na lyžích).

Inscenace není dokonalá, ovšem jako by tím její spodní proudy komunikovaly s neomaleně smělou nedokonalostí slavného rodáka.

Luděk Horký

Pozor, změna programu!

Dnešní autorské čtení a autogramiáda herečky a fotografky Anny Fixové se kvůli nemoci neuskuteční. Akce se ale neruší: z knihy *Smůla a zázraky* budeme číst i bez autorčiny přítomnosti, navíc proběhne divácká soutěž o nejlepší historku s Aničkou. Autor nejzajímavějšího příběhu získá knihu zdarma!

Budiž divadlo

Kapitoly z dějin divadla v Mostě

Bylo po válce. Radost, šerky a Gottwald místopředsedou vlády. Dneska se říká, že modří už vědí – tenkrát ale věděli hlavně rudí.

Mostecké divadlo bylo poškozené (nehrálo se od léta 1944, jak už víme), některé budovy zasáhlo bombardování, žádná idylka. Divadla na území státu přešla pod stát, některá pod správu jednotlivých zemí a některá pod Ústřední radu odborů, včetně těch severočeských, tedy i mosteckého. Ačkoli nás ten hlavní masakr teprve čekal o tři roky později, vliv na to, co a jak se bude hrát, si osobovaly ústřední orgány čehokoli – a důraz se kladl na sovětskou dramaturgiu, která měla být předvojem pokroku. Jak si z toho dnes děláme legraci, tenkrát to žádná bžunda nebyla.

Nastartovat divadelní provoz nebylo snadné ani v hlavním městě – připomeňme si třeba neúspěšnou resuscitaci Osvobozeného divadla – a co teprve na periferii pod Krušnými horami, kde došlo k masivnímu odsunu velké části původního obyvatelstva a stejně tak masivnímu dosídlení novými kolonizátory bez jakéhokoli vztahu ke svým novým sídlištím.

(Mimochodem, když porovnáte mapy vysídlených oblastí s volebními výsledky extrémních stran v posledních třiceti letech, kryjí se téměř stoprocentně!)

*Prvních sedm let poválečného vývoje mosteckého divadla bylo značně turbulentních. Obrat nastal, když se šéfem stal dosavadní dramaturg, Frejkův žák Lubomír Poživil, který pro knihu *Sto let mosteckého divadla* na otázku, jak se dělalo divadlo pro nepřipravené diváky, odpovídá:*

„S tím obecně nemáte pravdu. Je a byl to element velmi vnímavý a tvořivý. A i když v Mostě... nevidím rozdíl. Celou řadu věcí si publikum domyslelo, dotvořilo samo, na představeních spolupracovalo pozitivně, zejména v těch 50. letech. Pro nás byla od začátku 50. let radost tvořit. A když srovnávám, jak jsme dělali divadlo v Mostě my, jak jsme kličkovali, bojovali, ale hráli – a v jakých podmínkách hrál Frejka v Praze – tak jsem si v té chvíli myslel, že jsme na ostrově svobody. I na tom Mostecku, proti tomu, jak se tehdy chovali straničtí šéfové k divadelníkům v centru. My jsme v Mostě prožívali relativní svobodu oproti Frejkovi, kterého v Praze ideologicky rdousili a nakonec dohnali k sebevraždě.“

Popravdě – tohle jsem vůbec netušil a o téhle části života jsem neměl nejmenší tušení.

To jsou paradoxy, pane Vaňku! Ale soudruzi udeřili. Chystala se normalizace.

Marek Douša

Sbohem, NIPOS!

V pondělí 30. června přesně o půlnoci se s námi definitivně rozloučil kamarád, spolupracovník, zaměstnavatel... všem známý NIPOS. Tryzny v chill-out zóně se zúčastnili přátelé, indiferentní entity i zdrcení pozůstalí, kteří o půlnoci za zesnulého podrželi minutu ticha. RIP!

Gastrotip

Milovníci a fandové fastfoodů už jistě zjistili, že hned v nedalekém Centrálu uspokojí téměř všechny své chutě. Já chci ale přidat ještě jeden tip. Když přejdete ulici najdete podnik Bilbo Šmak, kde nakoupíte jednak spoustu pochutin s sebou, ale je tu i teplý pult s širokou nabídkou klasiky (guláše, smažené sýry, pečená žebra...). Já preferuji polévky – dršťková, gulášovka i zelňačka mi dávají sílu přežít další festivalový den. A to, že tu skoro pravidelně snídám špičku nebo

kokosku, jsem až doposud tajil, ale co... jestli mi je vykoupíte, budu mnohem štíhlejší!

Marek Douša

Pozor, tygr!

Co je to za výstavu?

Možná jste si všimli, že v horním patře divadelního vestibulu je k vidění pestrá výstava obrazů, kde kromě jmen autorů najdete i název projektu, ze kterého tyto obrazy pocházejí – Barevný Benedikt. O co se jedná?

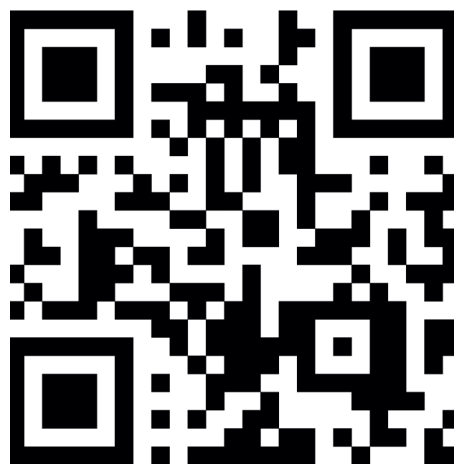
Už více než patnáct let přijímají do rekreačního střediska Benedikt na kraji Mostu pozvání výtvarníci na týdenní sympozium. Jejich „poplatkem“ za pobyt je jedno z děl, které během týdne, a to za přímé účasti publika, vytvoří. Za ta léta tak vznikla zajímavá sbírka, a některé exponáty si nyní můžete prohlédnout.

Pro návštěvu výstavy doporučuji podvečerní hodiny, kdy je světlo ve vestibulu malbám velmi příznivě nakloněno a navíc se vám nabídne pohled na Most z perspektivy, která je zcela unikátní.

Marek Douša

Aktuality, zpravodaje a další informace o Divadelním Pikniku najdete na jeho webu:

Piknik Cup

Těžba uhlí, přesun kostela, rekultivace a napouštění jezera – disciplíny Piknik Cupu. Gratulujeme všem účastníkům!

Open call na Pikniku

Open call doprovodný program tvoří talentované a kreativní duše nejen z Mostu, ale i Kolína, Prahy, Liberce, Brandýsa nad Labem a dalších měst. Přijďte si poslechnout hudební vystoupení, prohlídnout si výstavu nebo podpořit taneční vystoupení a akrojógu. Umělci a umělkyně vystupují v OC Central Most, v Parku Střed u Kavárny na ulici, v ZUŠ F. L. Gassmanna a v Radničním parku, jehož program se od 30. 6. 2025 přesunul do Chill-out zóny Divadelního Pikniku v Mostě. Výstava Lenky Zadražilové - Dust Bunny, je po celou dobu přehlídky v ZUŠ F. L. Gassmanna a výstava Sylvie Novákové - Mezi světy, je v Divadle Rozmanitostí. V sobotu 28. 6. 2025 probíhala v Oblastním muzeu a galerii v Mostě celý den Jóga a Múzy. Sledujte <https://piknikvmoste.cz/open-call/>.

Co už se odehrálo? A co se ještě odehraje?

eMZet duo

30.6. 16:00-17:30 přesunuto z Radničního parku do Chill-out zóny

Zbyněk s Monikou zahráli vlastní skladby, převzaté skladby české i světové hity.

www.emzetduo.cz

Malá modrá obluda

29.6. 20:00-21:00 Radniční park

30.6. 17:30-18:30 OC Central 1.7. 19:00-20:00 Park Střed

Malá modrá obluda je kapela z Mostu, jejíž hudba je ovlivněna alternativním rockem, punkem a folkem. Její texty se pohybují na hranici mezi intimní introspektivní lyrikou a reflexí nad hlubšími tématy i společenskou kritikou. Dnes akusticky v OC Central Most. Zítra v Parku Střed budou od 19:09 h hodinu zavírac Kavárnu na ulici.

Malá modrá obluda pořádá v sobotu 5. 7. 2025 Obludárium fest v Havrani u Mostu a srdečně vás zvou! Může to být krásné víkendové hudební prodloužení Divadelního Pikniku v Mostě.

linktr.ee/malamodraobluda

Akrojóga Chomutov

30.6. 19:00 Radniční park

Diváci zhlédli emoční a poutavou ukázkou akrojógy v páru (dětí s rodiči a dospělí). Akrojóga působí komplexně nejen na fyzickou stránku těla (posílení a protažení těla se zaměřením na střed těla), ale i na psychickou stránku (v podobě radosti ze zvládnuté pozice nebo pocitu překonání vlastního limitu). Účastníci akrojógových lekcí se tím učí vzájemné spolupráci, důvěře, bezpečnosti, komunikaci a respektu jeden k druhému.

<https://www.facebook.com/share/1FSh5q7imT/>

Když ty skupiny vyjmenováváš, je jasné, že to nebyla jen práce jen v Česku.

Je to tak. Věci přicházely různě. Jedna z nejzábavnějších prací byla v roce 2008, kdy jsem odletěl do indiánské rezervace v Kanadě. Strávil jsem tam tři měsíce a učil jsem tam indiánský amatérský divadelní soubor svítit. Byl jsem tam už asi třikrát, zažil jsem tam leccos. Je to tak na čtyřhodinový monolog. Jsem od roku 2009 čestným členem toho indiánského kmene. S japonským loutkářem jsem třeba zase sjel celou Indii.

Jak se s takovým člověkem spojíš? Oni si tě najdou, nebo ty je?

Byl jsem s Teatrem Novogo Fronta ve Vídni a produkční manažer mi volal, jestli bych to z Vídně do Prahy nemohl vzít přes Bratislavu. Tam byl japonský loutkář a jeho technik onemocněl, tak potřebovali někoho, kdo umí anglicky a má základní schopnosti. Ukázalo se, že v místním slovenském divadle nikdo takový nebyl, tak jsme rychle připravili představení. Padli jsme si do noty a spolupracujeme už 15 let. Byli jsme v Jižní Koreji, Chica-gu, v Jirnech u Prahy, kde jsme hráli před měsícem. Ještě jsme teda nebyli v Brně, ale to nás určitě čeká. Dělali jsme turné po Indii, byli jsme v Rusku asi třikrát nebo čtyřikrát.

Trpíš při představeních tím, že bys nejraději do kabiny vletěl a převzal to?

Ano, trpím tím prakticky u každého představení. Je to nemoc z povolání a mám problém si užít představení, když je tam jasná rušivá chyba.

Máš nějakou radu pro osvětlovače amatérských souborů? Na co by neměli nikdy zapomenout, nebo na co by měli vždy myslet?

Běžným problémem nejen amatérského divadla je, že se nesvítí na herce a scénu zezadu. Takzvané kontrastní světlo, jak se říká v Česku. Když se podíváte na jakékoliv video, ať už je to předpověď počasí nebo akční film, zásadní je, že se svítí zezadu, protože to vypadá dobře. Takže pokud mám dát jednu radu, tak prosím, rozsviňte zezadu, protože to může být skvělé. A pak možná ještě druhá rada: nepokoušejte se dělat přestavby potmě, vždycky to vypadá špatně.

Vedeš na Pikniku seminář. Baví tě učení?

Ano. Je mi 43 let, takže jsem na hranici středního věku. Jsem v té fázi života, kdy mám pocit, že už jsem toho zažil hodně a že je na místě začít to vracet světu kolem sebe. Je v tom asi nějaká lidská altruistická potřeba se dělit.

Ví se o tobě, že se pokoušíš spojit i techniky z různých divadel, aby se poznali.

Jedna z nevýhod toho, když je člověk technikem v kamenném divadle, je to, že je vlastně uzavřený v tom svém prostředí, které ho plně vytěžuje. A když náhodou máš volný večer, tak rozhodně nejdeš do divadla, protože by se to zdálo jako šílenství, ne? A hlavně se třeba mezi sebou ani neznají osvětlovači tří scén Národního divadla. Všichni jsou to lidé, kteří jsou uzavření ve svých jeskyních, ve svých miniaturních sociálních vesmírech. A takhle jednou před patnácti lety z jednoho opileckého nápadu vznikla Olympiáda divadelních techniků, která obnáší to, že z lidí vylezou z jeskyní, sejdou se s kvašeným nápojem v ruce. Posledních deset let to je na ostrově Štvanice. Je to soutěž, která je ideální pro tříčlenné týmy, pro kulisáka, osvětlovače a zvukaře. Soutěží se v lehce nedůstojných disciplínách, které každý rok obměňujeme, někdy po letech recyklujeme. Je to všechno, jenom ne přehlídka důstojnosti. Je to mnohdy docela strašidelný festival, ale je to krásné v tom, že všichni vylezou z nor a potkají se a uzavřou sezonu. Zatímco všichni krásní a učešní lidé odjedou do Karlových Varů, tak my, špinaví z branže, se potkáme na Štvanici, pijeme rum a soutěžíme ve štafetách s reprobednou.

Martin Rumler

PROGRAM

Úterý 1. července 2025

11.00–12.00, Městské divadlo (ZK)
Diskuse (Velký vandr)

12.00–13.00, Městské divadlo
Divadelní spolek Dialog, Brno / režie:
Miroslav Janík
M. Janík a DS Dialog: **Olga** (řada B)

12.45–13.45, Cascade
Oběd

14.00–15.00, Městské divadlo
Divadelní spolek Dialog, Brno / režie:
Miroslav Janík
M. Janík a DS Dialog: **Olga** (řada A)

15.00 – 17.00, tramvajová linka č. 4
Nástupní zastávka: Most, Dopravní podnik
Kulturní TRAMVAJ / vstupenka = jízdenka

15.45–16.45, Městské divadlo (ZK)
Diskuse (Olga)

16.00–16.45, Park Střed
Divadelní Piknik v Mostě pro děti
Toy Machine / režie: Tomáš Běhal
Carlo Collodi, T. Běhal: Pinocchio (3+)

17.00–18.05, Městské divadlo
Ochotnický spolek ŽUMPA, Nučice /
režie: Jakub Pilař
Mel Calman: **Srdeční slabost**

18.00–19.30, Cascade
Večeře

19.00–19.45, Městské divadlo (ZK)
Čtení z knihy Anny Fixové s diváckou
soutěží o nejlepší historku s Aničkou

20.00–22.00, Městské divadlo
Divadlo Exil, Pardubice / režie: Naďa
Kubínková
Matěj Dadák: **Poutníci do Lhasy**

22.45–00.30, Cascade (V)
Diskuse (Srdeční slabost, Poutníci do
Lhasy)

Open Call:

19:00–20:00 Malá modrá obluda
(Park Střed)